

Susanna Clarke

PIRANESI

Traducció de Ferran Ràfols Gesa

**A M S
T E R
D A M**

L'Altre m'explica que no és el primer cop que diu tot això

ENTRADA DEL VINT-I-DOSÈ DIA DEL SISÈ MES DE L'ANY EN QUÈ L'ALBATROS VA VENIR A LES SALES DEL SUD-OEST

Aquest matí m'he endut els Mapes d'Estels a la Segona Sala del Sud-Oest.

He trobat l'Altre amb els turmells encreuats, reclinant l'esquena sobre el Pedestal Buit i posant-hi els colzes. Semblava relaxat. Duia un trajo immaculat de color blau marí i una camisa d'un blanc brillant. M'ha fet un somriure cordial.

—Com van les sabates? —m'ha preguntat.

—Excel·lents! —li he dit—. Fantàstiques! Gràcies! Però el que valoro encara més que les sabates és la prova d'amistat que suposen! Considero que el fet de posseir un amic com tu és una de les grans felicitats de la meua Vida!

—Faig el que puc —ha dit l'Altre—. I doncs, digues. Què has fet últimament? Ara que ja tens les sabates.

—Ja he visitat la Cent Noranta-Dosena Sala de l'Oest!

—D'acord. I has vist quins estels hi havia? Has pres notes?

—Sí que n'he pres —li he dit—. Però no les he dut, perquè ja recordo tot el que t'he de dir.

I llavors li he explicat tot el que havia vist a la Cent Noranta-Dosena Sala de l'Oest.

—El tret més notable són les Estàtues. Sense comptar el fet que té una Sola Porta i no té Finestres, vull dir. La Llum de la Lluna destacava una Estàtua en concret: la imatge d'un Jove. Semblava que representés les Virtuts de...

—Ara no m'atabalis amb això. Ja saps que les estàtues no m'interessen. Parla'm dels estels —m'ha dit l'Altre—. Què has vist?

—T'ho ensenyaré. —He obert un Mapa d'Estels i l'he col·locat sobre el Pedestal Buit. L'Altre ha vingut al meu costat.— He vist la Rosa, la Bona Mare i el Fanal. Cap al matí han aparegut també el Sabater i la Serp de Ferro. Són alguns dels noms que vaig posar a les Constel·lacions.

L'Altre ha examinat el Mapa atentament. Després ha agafat el seu dispositiu lluminós i ha pres notes.

—N'hi ha algun d'especialment brillant? —ha preguntat.

—Sí. Aquest Estel d'aquí. Forma part de la Bona Mare. És la punta del braç allargat, per dir-ho d'alguna manera. És un dels Estels més brillants del Cel.

—Perfecte —m'ha dit l'Altre—. L'estel més brillant per simbolitzar el coneixement més gran. Bé, mentre tu feies tot això, jo he pres una decisió. He decidit que aniré a l'habitació aquesta i hi faré el ritual. Esclar que és molt més endins del laberint del que mai he anat, de manera que hi ha riscos... —Ha callat un moment i ha fet cara de determinació, com si s'armés de valor per a alguna cosa.— Però cal posar en una balança els riscos i els guanys; i bé, els guanys són potencialment immensos. La informació que m'has dut és d'un valor incalculable, i el que necessito que facis ara mateix és que tornis fins allà i determinis quines constel·lacions s'hi veuen en diferents moments de l'any.

Era el moment d'explicar-li la meva Revelació amb relació al Gran Coneixement Secret.

—Sobre això —he respost— també t'he de dir una cosa. Se m'ha revelat un fet que he de compartir amb tu, un fet

d'implicacions molt profundes per a la nostra recerca futura. Hem de deixar de buscar el Coneixement! Al principi ens pensàvem que era una empresa que valia la pena, que mereixia tota la nostra atenció, però resulta que no. Hem d'abandonar-la ara mateix i substituir-la per un nou programa de recerca científica!

L'Altre no parava atenció. Prenia notes al dispositiu lluminós.

—Mmm? Què? —m'ha dit.

—Parlo de la nostra recerca del Coneixement —he dit—, i dic que la Casa m'ha revelat que hem d'abandonar-la.

L'altre ha parat de picar. S'ha pres un moment per processar el que li deia. Després ha deixat el dispositiu al Pedestal Buit, s'ha tapat la cara amb les mans, ha fet una mena de gruny i s'ha fregat els ulls.

—Déu meu! Una altra vegada no —m'ha dit.

S'ha destapat els ulls. S'ha girat i s'ha quedat mirant en la distància.

—No diguis res —m'ha dit (tot i que jo no havia tornat a badar boca)—. He de pensar.

Hi ha hagut un silenci llarg, al final del qual ha semblat que prenia una decisió.

—Seu —m'ha dit.

Ens hem assegut plegats a l'Enllosat de la Sala. Jo he segut amb les cames encreuades i ell amb els genolls doblegats, recolzant l'esquena al Pedestal Buit.

A la cara hi tenia alguna cosa ombrívola i esquerpa. Semblava que li costés mirar-me. Aquests senyals m'han indicat que estava enfadat, però que lluitava per no demostrar-ho.

Ha tossit.

—D'acord —m'ha dit amb veu continguda—. Hi ha tres motius, tres, pels quals no has de deixar de buscar el coneixement. Ara els repassaré tots, i em penso que quan acabivuràs que tinc raó. Només necessito que m'escoltis. Ho pots fer, oi, això?

—Esclar —li he dit—. Digue'm els tres motius.

—D'acord, el primer motiu és aquest. Potser trobaràs que el que faig és força egoista, que és per a mi, que vull obtenir el coneixement. Però la realitat és força diferent. La recerca que hem emprès tu i jo és un gran projecte. Transcendental. Un dels més importants de la història de la humanitat. El coneixement que busquem no és nou. És antic. Molt antic. Hi va haver un temps en què les persones tenien aquest coneixement i el feien servir per a grans coses, coses miraculoses. L'haurien d'haver conservat. L'haurien d'haver respectat. Però no ho van fer. El van abandonar en nom d'una cosa anomenada *progrés*. I ara depèn de nosaltres recuperar-lo. No ho fem per nosaltres, això; ho fem per la humanitat. Per recuperar una cosa que la humanitat s'ha deixat perdre absurdament.

—Ja t'entenc —li he dit. (Realment això situava les coses en un angle una mica diferent.)

—I, personalment —ha continuat l'Altre—, crec que aquesta recerca és tan important, tan absolutament vital, que l'he de continuar. Passi el que passi. No tinc opció. Si la teva decisió és deixar d'investigar... bé, en aquest cas suposo que ja no serem col·legues. Les reunions dels dimarts i els divendres... ja no les faríem. Perquè, de què servirien? Jo

continuaria la meva recerca i tu series per allà —ha fet un gest vague— fent el que sigui que fas. No és el que vull, esclar, vull que quedi molt clar, però és com haurien de ser les coses. O sigui que aquest és el segon motiu.

—Oh! —he dit. No se m'havia acudit mai que deixariem de ser col·legues—. Però és que treballar amb tu és un dels plaers de la meva Vida!

—Ja ho sé —ha dit l'Altre—. I jo sento el mateix, esclar. —Ha fet una pausa.— Ara t'he d'explicar el tercer motiu. Però, abans de fer-ho, necessito que sentis una altra cosa. —M'ha fet una mirada, atenta, inquisitiva.— És la cosa més vital que he de dir. Piranesi, no és el primer cop que em dius que vols abandonar la recerca del Coneixement. No és el primer cop que t'explico per què no és el camí correcte. Tot això que acabem de dir? *Ja ho havíem dit abans.*

—Jo... Què? —he dit. M'he quedat parpellejant, astorat—. Què?... No, no. Això que dius no és correcte.

—Sí, em temo que sí. Saps, el laberint para trapes a la ment. Et fa oblidar coses. Si no vigiles, et pot descosir absolutament la personalitat.

He quedat esmaperdut.

—Quants cops ho hem dit? —he preguntat finalment.

S'ha quedat pensant un moment.

—Aquest és el tercer. Hi ha una pauta que es repeteix. És com si la idea d'abandonar la cerca del coneixement se t'acudís si fa no fa cada divuit mesos. —M'ha mirat a la cara.— Ho sé. Ho sé —m'ha dit amb to comprensiu—. Costa d'assumir.

—Però és que no ho entenc —he protestat—. Tinc una memòria excel·lent, jo. Recordo totes les Sales que he visitat. I són set mil sis-centes setanta-vuit.

—No oblides res que tingui a veure amb el laberint. Per això la teva contribució a la meva feina és tan valuosa. Però sí que oblides altres coses. I, evidentment, perds la noció del temps.

—Què? —li he dit, sobresaltat.

—El temps. Sempre perds la noció del temps.

—Què vols dir?

—Ja ho saps. Sempre t'equivoques amb les hores i les dates.

—No és cert —he dit, indignat.

—Sí, t'equivoques. És una mica pesat, la veritat. Sempre tinc el calendari a rebentar. Vinc a trobar-me amb tu i evidentment no ets enlloc, perquè has tornat a perdre un dia. He hagut de corregir-te una colla de vegades després que se't dessincronitzi la percepció del temps.

—Es dessincronitzi respecte a què?

—Respecte a mi. Respecte a tots els altres.

Estava estupefacte. No me'l creia. Tampoc no era que en desconfiés. No sabia què pensar. Però enmig de tota aquella incertesa, una cosa era clara, hi havia una cosa en què podia confiar absolutament: l'Altre era honest, noble i laboriós. No diria mai una mentida.

—I com és que tu no oblides? —li he preguntat.

L'Altre ha vacil·lat un moment.

—Prenc precaucions —ha dit amb to cautelós.

—I no les podria prendre jo també?

—No. No. No funcionaria. Ho sento. No puc entrar en els coms i els perquè. És complicat. Ja t'ho explicaré algun dia.

No era una resposta gaire satisfactòria, però en aquell moment no tenia l'energia ni la capacitat mental per continuar preguntant. Anava de bòlit pensant el que podia haver oblidat.

—Això és molt preocupant, des del meu punt de vista —he dit—. Imagina't que oblidó alguna cosa important, com ara les Hores i les Seqüències de les Marees. Em podria ofegar.

—No, no, no —ha dit l'Altre amb veu tranquil·litzadora—. Per això no has de patir. No les oblides mai, aquestes coses. Si pensés que corres algun perill, per petit que fos, no et deixaria campar d'aquesta manera. Fa anys que et conec, i en aquest temps el teu coneixement del laberint ha crescut d'una manera exponencial. És una cosa extraordinària, de fet. Per a la resta, si mai oblides res important jo t'ho puc recordar. Però el fet que tu oblides mentre que jo recordo... Per això és tan vital que sigui jo qui fixa els nostres objectius. Jo. No tu. És el tercer motiu pel qual hem de persistir en la recerca del coneixement. Ho veus?

—Sí. Sí. Almenys... —M'he quedat un moment en silenci.— Necessito temps per pensar —li he dit.

—Esclar. Esclar —ha dit l'Altre. M'ha tustat l'espatlla per consolar-me—. Dimarts en tornarem a parlar.

S'ha aixecat, ha anat al Pedestal Buit i ha examinat el petit dispositiu lluminós que hi havia deixat.

—En qualsevol cas —m'ha dit—, he d'anar tirant. Fa gairebé cinquanta-cinc minuts que soc aquí. —I llavors s'ha girat sense dir ni una paraula més i se n'ha anat en direcció al Primer Vestíbul.